

SIGNATURFORKLARING

- Fredning
- Afmærkede stier
- Langturssti Århus - Silkeborg
- Andre stier
- Off. veje
- Skov- / private veje
- Cykelrute
- Rutebåd, sommer
- Udsigtspunkt
- Gravhøj
- Skov
- Opholdsareal
- Særlig bestemmelse, se tekst på folderens anden side.
- Turistinformation
- Campingplads
- Vandrerhjem
- Fugletårn
- Badested

Færdsel og ophold

Selv om du færdes i et fredet område med offentlig adgang, bør du være opmærksom på, at jorden i de fleste tilfælde er privatejet og stadig anvendes til land- og skovbrug. Her gælder naturbeskyttelseslovens almindelige regler for færdsel i naturen. Særligt understreges, at færdsel i området sker på eget ansvar - også på arealer med græssende dyr.

Naturbeskyttelseslovens almindelige regler

Der er adgang til at gå og cykle:

- På anlagte veje og befæstede stier i det åbne land og i skove.

Der er adgang til at gå og opholde sig:

- I offentlige skove - også uden for vejene
- I private skove - kun på veje og stier
- På udyrkede arealer - der ikke er hegnede

Private områder har begrænsninger

- Man må ikke gøre ophold inden for en afstand af 150 m fra beboelsesbygninger i skove og på udyrkede arealer.
- Der er kun adgang fra kl. 7 til solnedgang (nov.- feb. fra solopgang til solnedgang).

Kollektive transportmuligheder

Tog Århus - Silkeborg med stationer i Ry og Laven.

Stierne

Stierne i området kan være primitive, idet man kun har ønsket at sikre, at ruterne er fremkommelige. Ruterne er afmærkede med lave træpæle med et symbol på. Gummistøvler kan være nødvendigt fodtøj på stierne i våde perioder samt i perioder med skovarbejde.

Tips til turen

En kikkert er god at have ved hånden, hvis du er fugleinteresseret.

Ved hensynsfuld færden er du med til at værne om naturen til glæde for dig selv og andre.

LAVEN - ALLING - KNUDSØ

God tur!

Fredningerne

Alling Vest

Et velafgrænset område på ca. 270 ha. mellem Gudenå-løbets højre bred og jernbane/landevej fra Knudsø til Laven er fredet i 1969.

Fra bredden på opholdsarealerne i Birkhede ved Birksø og ved Gudenåen er lystfiskeri tilladt.

Laven

Omkring Laven og Laven St. er ca. 200 ha. fredet. Fra parkeringspladsen mellem de to byer, er der stiforbindelse for færdsel til Gammelkol og Dynæs Voldsted.

Knudsø

Det fredede område nord for Knudsø er på i alt 727 ha. Områdets mest interessante del ligger omkring de stejle skråninger ned mod Knudsøs nordvestlige del. Flere steder gennemskæres skråninger af slugter, der strækker sig ud i de lavtliggende områder ved søbredden. Ligeledes har adskillige kilder deres udspring i skråningerne. Oven for skråningerne findes et jævnt højland, der brydes af Tørring Dal. Ved opholdsarealet på Knudsøs østbred er der et yndet badested.

Særlig bestemmelse

Det er forbudt at færdes på Horskær spids (se kortet) i tiden mellem 15. marts og 30. juni på grund af ynglende fugle. Ligeledes er det forbudt at sejle i rørskovene og indenfor 50 meters afstand fra denne i samme tidsrum.

Uden for denne periode skal man have ejerens tilladelse til at færdes på Horskær.

Landskabet

som omtales her, er blandt landets mest storslåede naturområder. Områdets kraftige relief af højder og dybe dalslugter er dannet af de naturkræfter, som udløstes under den sidste istid. Det strømmende vand fra isens afsmeltning og nedbøren gennemfurede landskabet og dannede de dalstrøg og kløfter, vi ser i dag. Højderne mellem kløfterne og langs de store dalstrøg fremtræder ofte som betydelige bakke drag, men de er i virkeligheden ikke højere beliggende end det vidtstrakte moræneplateau bagved. Størst blandt disse dale er Århusdalen, som har ledt smeltevandet mod vest. Denne tunneldal strækker sig fra Århus til Silkeborg, og i dens bund har en lang række af søer fundet deres leje, bl.a. Knudsø, Birksø og Julsø.

I området findes nogle af Søhøjlandets bedste udsigtspunkter.

Fra Bryggebjerg (79 m) og fra Gammelkol (91 m) har man en storslået udsigt.

Gudenåens kanorute fører igennem landskabet, og i sommerhalvåret kan man sejle med rutebåde mellem Ry, Laven, Himmelbjerget og Silkeborg.

Historie

Allerede i forhistorisk tid fandt der en bosætning sted i søområdet, og der er fundet adskillige ældre stenalderbopladsler. Sydvest for Alling ligger oldtidshøjen Karlshøj og ved Tulstrup flere smukke bronzealderhøje.

Alling

Et af udgangspunkterne for vandringer i det fredede område er Alling By. Det tæt sammenbyggede landsbysamfund har ikke i særlig grad været genstand for udflytning. Huse og gårde, hvoriblandt mange smukke bindingsværksbygninger, grupperer sig i kreds omkring Forten, det gamle landsbytorv. Den romanske kvaderstenskirke, der er en af landets mindste, bidrager stærkt til indtrykket af dette kultiverede landsbymiljøes ægthed og æstetiske værdi.

Gammelkol

Mellem landsbyen Laven og Julsø ligger på en bakketop et rektangulært fortidsminde (ca. 15 x 80 m), med grav og vold, samt et bastionlignende fremspring mod nord, hvor der er fundet rester af murværk. Fortidsmindet er formentlig tomten af et forsvarsværk fra middelalderen.

Dynæs

På Halvøen i Julsø findes et anseligt, middelalderligt voldsted, bestående af en firesidet borgbanke, der hæver sig 12 m over Julsø, samt et system af forsvarsgrave. Borgen har tilhørt Valdemar Atterdag, men overgik siden til Århus bispestol, som ejede den indtil reformationen.

På Dynæs boede 1907-14 digteren Johan Skjoldborg, der her holdt sine berømte folkemøder. Ved grundlovs mødet i 1913 var der ca. 20.000 deltagere.

Naturpleje

Heder, overdrev og kær-/vældområder har en høj landskabsværdi, der skaber variation og er levested for mange forskellige planter og dyr, der holder af udyrket åbent land. Tidligere blev disse områder græsset, og det er derfor nødvendigt at pleje for at bevare de åbne naturområder.

Århus Amt plejer flere områder i samarbejde med lodsejere.

Flora

I de mere eller mindre vildtgroende lunde og skræntbevoksninger langs bredden af åen og søerne er blandet mange forskellige arter af træer og buske, Eg, Bøg, Birk, Tjørn, Tørst, Hassel og Hyld, Hunderose og Rødel, foruden Fyr og Gran. Mange steder er træerne overgroet af Kaprifolium, og underskoven er før løvspring dækket af Vorterod og Hvid Anemone. Langs agerlandets markveje og stier kan man finde arter som Læge-Kulsukker og Spansk Kørvel, der begge først dyrkedes i middelalderens klosterhaver. Lyngskrænterne rummer hedefloraens almindelige arter, og på Bryggebjerg er der smukke grupper af Enebuske.

De ferske vande har deres egen helt specielle planteverden. Langs bredderne bræmmer af Tagrør med Dunhammer, Kogleaks og Brudelys. I beskyttede vige Åkander, Nøkkerose og Vandpilurt.

Fauna

Fuglelivet i det fredede område omfatter et bemærkelsesværdigt stort antal arter. Der er i løbet af en times vandring en tidlig forårsdag i Alling Vest iagttaget ikke mindre end 25 fuglearter. Toppet Lappedykker forekommer i søerne endog med en redekoloni. På to af øerne i Julsø findes store ynglekolonier af Hættemåger. Blandt områdets øvrige vandfuglearter kan nævnes Knopsvane, Gravand, Gråand, Taffeland, Blishøne og Fiskehejre. I rørbræmmerne yngler Rørsanger og Rørspurv, og de mange gamle træer langs åens bredder bruges til redepladser for Grønspætte og Stor Flagspætte. Over skoven på den venstre bred kan man på sommeraftener være heldig at iagttage Skovsneppens skumringsflugt. Isfuglen ses jævnligt. Skovene på åens venstre bred plejes omhyggeligt som vildtrevir og har faste bestande af kronvildt og råvildt. I de fiskerige vande findes Aborre, Sandart, Gedde, Knude, Ål og mange karpfisk, i alt henved en snes fiskearter. Fiskekort kan købes i Ry.

Toppet Lappedykker

Tegning: Jens Kirkeby

LAVEN - ALLING - KNUDSØ - et fredet naturområde

